

Κατ' αὐτὰς μεταβαίνει ἡ Κυβέρνησις ἔδω· καὶ ἀντὶ χαίροντας βλέπεις κατηφέρεις, πενθοῦντας καὶ δλούζουμένους· διότι οἱ Δημογέροντες. δ Θεὸς νὰ τοὺς χαρύνῃ! ἐκεῖλον ἀπὸ τὰ δσπίτια ἐν καιρῷ χειμῶνος οἰκογενείας σεβασμίας, γυναικας ἐγκύους καὶ νήπια τέκνα, διὰ νὰ βάλουν εἰς τὸν τόπον των ὑπαλλήλους τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συμβουλίου . . . .

[Ἐφ. «Αθηνᾶ» 1 Δεκεμβρίου 1834.]

Η ΜΟΥΣΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Διηγήμα.

Ωραίαν τινὰ ἡμέραν τοῦ Σεπτεμβρίου μετέβαινον ἐκ τῆς πόλεως Β* εἰς τὸ χωρίον διὰ τοῦ διτρόχου ἀμαξίου τοῦ ἐκτελοῦντος δὶς τῆς ἡμέρας τὴν συγκοινωνίαν ἀπὸ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὸ χωρίον. Ὡμην δὲ δ μόνος ἐπιβάτης. Οἱ ἀμαξηλάτης ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἔδρας του καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἔξετινες νωρελῶς τὴν μάστιγά του ἐπὶ τοῦ μόλις βαδίζοντος ἀχρειεστάτου κτήνους.

Ἡ Ἀστέρω, οὗτως ἐλέγετο, ἐκλαμβάνουσα τὴν ἐλαφοδάνη τῆς μάστιγος ἐπιφήνων δώς θωπείαν μᾶλλον, δσάκις ἡσθάνετο αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὀστεωδῶν διεισθίων της ἢ ἐπὶ τῶν ἀνεσκαμψένων πλευρῶν της, τὸ εὔγενες κτήνος ἵστατο διὰ μιᾶς, ἐδοκίμαζε τὴν πρὸ τῶν ποδῶν της χλόντον καὶ ἔξηκολούθει ἔπειτα τὸν δρόμον της κατ' ἀσέσκειαν. Οἱ συγχρονοὶ δὲ οὗτοι σταθμοὶ οὐδόλως μὲ δυσηρέστουν, διότι δ καιρὸς ἦτο καλὸς καὶ ἐν ἀνέσει ἀπελάμβανον τὸ ἀρωματαρίαν γένεθλίου γῆς. Μίαν περίπου ὕραν ἡμέρην ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῇ μεταξὺ ὑπονού καὶ ἐγρηγόρεως. ὅτε αἴφνης ἀφυπνίσθην βιαίως. Τί συνέθη; Ἡ Ἀστέρω ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαυπροτάτου τμήματος τῆς ὁδοῦ μᾶς ἀνέτρεψεν ἐντὸς λάκκου. Ἐπήδησα παρευθὺς σκοπὸν ἔχων νὰ ἐπιπλήξω τὸν ἀμαξηλάτην αὐστηρῶς, ἀλλ᾽ ἀπερίγραπτος σύγχυτις καὶ ἐντροπή του μὲ ἀφωπλισαν. Ἰστατο ἐνώπιον μου, κάτω νεύων τοὺς δρόμους, ἀναυδος, ἀκίνητος, καὶ περιέστρεψε μεταξὺ τῶν δακτύλων τὸν μέγαν καὶ πλατύχειλον πτελόν του. Μόλις ἦτο εἴκοσιν ἑτῶν, καὶ δ ταπεινὸς καὶ γλυκύς του τρόπος μὲ συνεκίνησης.

Ἐδύτυχος, τῷ εἶπον, μόνον τὸν φόβον ποὺ ἐπήρχετο. Καὶ ποῦ εἴχεις τὸν νοῦν σου;

Τῷ ψώσε πρός με δύο μεγάλους δρόμους πλήρεις δακρύων.

— Αἱ, τῷ εἶπον, μικρὸν τὸ καλόν. Ἐλα τώρα νὰ γυρίσωμεν τὸ ἀμαξάκι ποὺ μᾶς το ἀπέταξε· τὸ λάκκο ή Ἀστέρω.

— Αφ' οὗ δὲ τὸ δχημα ἐστάθη ἐπὶ τῶν δύο τροχῶν του:

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, εἶπεν δ νέος μετά

τινος δισταγμοῦ, κάμετέ μου τὴν χάριν νὰ καθήσετε ἐς τὴν θέσιν μου, καὶ νὰ πάτε μόνος σας ἐς τὸ χωρίδ. ὁ δρόμος εἶναι εὔκολος. Ήτα τραβήξετε δλοί ἵσταντας, καὶ ὅταν φύλασσετε ἐς τὸ τρίστρατο κάμυνετε δριστερά, καὶ θὰ ἰδητε τὸ σταυρὸ τῆς ἐκκλησίας. καὶ ή Ἀστέρω μόνη της θὰ σταθῇ ἐς τὸ καλλίτερο καπηλεῖδ, ἐς τὸ χωρίδ. δὲν εἶναι ἄλλο, μόνο τοῦ ἀφέντη μου. Καὶ ἀν ἐρωτήσῃ ποὺ εἶναι δ Σταῦρος . . .

Δύο δάκρυα καταπεσόντα ἀπὸ τῶν δρόμων που τὸν διέκοψαν.

— "Ε! τί θὰ τοῦ εἰπῶ;

— Νὰ τοῦ εἰπῆτε ὅτι πως δ Σταῦρος γιὰ νὰ ξεμπερδεύσῃ ἔπεισε ἐς τὸ ποτάμι.

Καὶ ἂμ' ἔπος ἂμ' ἔργον· εξεκίνησης πρὸς τὸ παραρρέον ποτάμιον. Ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἐκράτησα προσπαθῶν νὰ τὸν ἀποτρέψω ἀπὸ τοῦ ἀπονενομένου σκοποῦ του, καὶ τῷ εἶπον:

— Καὶ ποὺς τὸ εἶπε. ὅτι δὲν σοῦ κειμεῖν νὰ κάμης ἄλλο παρὰ νὰ πέσης ἐς τὸ ποτάμι.

Τίποτα, τίποτα, κύριε. Δὲν εἶναι μή, δὲν εἶναι δύσ, καὶ ἀν δὲν τῶκαμα δ; τώρα, εἶναι ποὺ δὲν ἔχω τὸ θάρρος, εἰμαι δειλός. Να, χθὲς ἐπολέμησα νὰ δώσω μὰς ἐς τὰ μυστά μου μὲ τὸ πιστόλι, μὰ δὲν μ' ἀφήσειν ὁ φόρος. Εἴμαι ἀτυχος, κύριε, δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ἐς τὸν κόσμον ἄλλος ἐλεεινότερος ἀπὸ ἐμέ.

Καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ σωροῦ πετρῶν καὶ ἔκλαιεν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν του. Εφαίνετο φιλότιμος νέος. Πλησάστας λοιπὸν, τῷ εἶπον διὰ φωνῆς μειλιχίου καὶ συμπαθοῦς:

— Τί τρέχει, λοιπόν; Διηγήσου με τὰς συμφοράς σου καὶ δὲν ὑπάρχει συμφορὰ χωρὶς τὸ ιατρικόν της.

— Νὰ τί τρέχει, κύριε, νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Πέντε φορὲς τῷροιξα τὸ ἀμάξι· ἐς δκτὼ ἡμέραις. Θὰ πῆτε ποῦ τὸν ἔω τὸν νοῦν μου. Ξέρω καὶ γώ; Εἶνε κάμποσος καιρὸς ποὺ δλοὶ καὶ ἀνοησίας κάνω. Καὶ ἀνίστας τὸ μάθη δ ἀφέντης πῶς καὶ σήμερον τὸ ἔροξα, θὰ μὲ διώξῃ χωρὶς ἄλλο ὅπως μὲ βλέπετε καὶ σᾶς βλέπω.

— Καὶ πῶς θὰ τὸ μάθη; ἐκτὸς ἀν τοῦ τὸ εἶπης μόνος σου.

Θέλετε νὰ εἰπῆτε, ἀν δὲν με μαρτυρήσετε σεῖς. Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ. Ἀλλὰ αὔριον πάλιν θὰ ἔλωμεν τὰ ἴδια· καλλίτερα νὰ γλυτώσω τώρα μιὰ καὶ καλή. Καὶ ἔπειτα, μὲ φιάνει δοσοῦ τί τὴν θέλω τὴν ζωή. Θὰ πέσω ἐς τὸ ποτάμι.

Μετὰ πλείστης δσης δυσκολίκς κατώθισωσα νὰ τὸν καταπράψω καὶ νὰ τὸν κατηφέρω νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν θέσιν του, δσης ἐκάθησα καὶ ἐγὼ πλησίον του. Τεχνήντως δὲ τῷ διόδειξα ὅτι ἐπειθώμουν νὰ μοι διηγήθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπελπισίας του. Τοῦτο θέλει καὶ αὐτός. Καὶ ἔχειτεν διῆστις:

— Κύριε, ή ίστορία μου εἶναι μεγάλη:

— Ερεινα δρόμονδες καὶ ἀπροστάτευτος πολὺ μικρὸς, καὶ ἐγὼ δὲν εἰλεύρω τέ ηθελα χπογείνη, ἀν

δέν εὑρίσκοντο ὁ κύριος Βαλλιάς καὶ ἡ κυρία του, οἱ δύοις μὲ ἐπῆραν καὶ μὲ ἀνάθηρεψαν μαζὶ μὲ τὴς δύο θυγατέρες των. Μὲ τὴν ψεγαλήτερη εἴμαστε συνομήλικοι. Ο κύριος Βαλλιάς εἶχε τότε, καὶ ἀκόμη τὴν ἔγει, τὴν ταβέρνα τὴν Αὐγούλα, ἔτσι τὴ λένε. Ήντες ἀνθρωπος καθὼς πρέπει, καὶ θὰ ἦτον πολὺ καλλίτερος ἀκόμη, δὲν τὸν εἶχε χαλάσει ἡ γυναικά του· φαντασθήτε, νομίζουν δὲν εἶναι γεννημένοι διὰ νὰ ἔχουν ταβέρνα. Εἶναι δύως πολὺ καλή γυναικα, δὲν εἰμπορῶ νὰ εἰπῶ κακὸν λόγον διὰ αὐτήν. Σχεῖς ἔλεγα λοιπὸν δὲτοι οἱ καλοὶ αὐτοὶ ἀνθρωποι μὲ ἀνέθηρεψαν μαζὶ μὲ τὴς δύο των θυγατέρες, μὲ εἶχαν σὰν παιδί τους, μ. ἔβαζαν σ τὸ τραπέζι, τὴν Κυριακὴ μ. ἔπαιραν μαζὶ τους· σ τὴν Βικλησία, καὶ ὅποις μ. ἔβλεπε στολισμένον μὲ τὰ καλὰ μου τὰ δοῦχα, θὰ ἔλεγε πῶς θὰ μὲ εἶχαν ἀδελφὸ τὰ κορίτσια. Εἴμαστε πάντα μαζὶ, καὶ αἱ δύο μ. ἀγαποῦσσαν καὶ τὴς ἀγαποῦσσα καὶ τὴς δύο. Καὶ ἔτσι ἐμεγαλώσαμεν. Εγώ δύως ποτὲ δὲν ἐλησμονοῦστα τὸ καλὸν ποὺ μ. ἔκαμεν αὐτὴ ἡ οἰκογένεια, καὶ ἐπροσπαθοῦστα νὰ κερδίζω τὸ ψωλὶ ποὺ ἔτρωγα, καὶ δῶν εἰμπορῶ νὰ τοὺς φαίνομαι χρήσιμος. Επειδὴ λοιπὸν δι κύριος Βαλλιάς ἐσυλλογίσθη νὰ πάρῃ ἔν· ἀμαξάκι νὰ πηγαίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ χωρὶς· σ τὴν πόλη καὶ ἀπὸ τὴν πόλη· σ τὸ χωρὶς, τοῦ εἰπα ἔγώ νὰ μὲ βάλῃ ἐμένα ἀπάνω σ αὐτὴν τὴν δουλειά. Καὶ δὲν ἤμουν ἀκόμη δώδεκα ἑτῶν. Ο κύριος Βαλλιάς λοιπὸν μ. ἔκαμψεν ἀμαξάκι καὶ εἰμπορῶ νὰ σᾶς δρυσθῶ δὲτοι δέν εἶχε κανένα παράπονο. Εἰς δλα ἐδῷ τριγύρῳ τὰ χωρὶς δὲν ἦταν ἄλλος δεύτερός μου, καὶ δλοι μ. ἀγαποῦσσαν, διότι ἤμουν τόσο δά παιδάκι καὶ εἴξευρα τόσον καλὰ νὰ δουλεύω τὸ ἀμαξάκι. Πολλοὶ μάλιστα μοὺ ἔδιναν καμψιὰ φορὰ τὸ διπλὸ ἀγῶγι. Τώρα δύως ἄλλαξαν τὰ πράγματα, καὶ δὲν μοὺ νάνει καρδιὰ νὰ πιάσω τίποτα. Αἱ, τότε νὰ μ. ἔβλεπατε ἀπάνω σ τὰμαξάκι μὲ τὸ καμπτίκι· σ τὸ χέρι, καὶ γὰρ δὲν ἔρω τί μοὺ φαίνοταν πῶς ἤμουν. Η Ἀστέρω ἐπετοῦσε καὶ σὲ δυὸ δῶραις ἐπηγαίναψεν σ τὴ χώρα. Επειτα ἐγύριζαμε σ τὸ χωρὶς γληγορῶ τερρα, ἐπειδὴ εἴξευρα δὲτοι θὰ εῦρω τὴς δύο μου ἀδελφές νὰ μὲ περιμένουν. Απὸ μακρού σὰν μ. ἔβλεπαν καὶ τὴς ἔβλεπα ἐκουνούσαμε τὰ μαντήλια μας· σ τὸν θέρα. Καὶ δταν τὸ ἀμαξάκι ἦταν ἀδειανὸ, τὴς ἀνέβαζα καὶ τὴς δύο, καὶ φαντασθήτε τὴ χαρά μου ποὺ τὴς ἔφερνα σὰν νύφες. Οταν ἦταν καμψιὰ μεγάλη ἔορτὴ τὴς ἐπηγαίνα· σ τὴ χώρα καὶ τὴς ἀγόραζα σταυρούδακια, κομπολόγια, σπαλετάκια. Εγώ ἐθαρροῦστα πῶς τὴς ἀγαπῶ καὶ τὴς δύο ἵστα. Αλλὰ ἐπειδὴ μὲ τὴ Μαρία, τὴ μικρότερη, ἤμουν πὲ χαρούμενος, καὶ πολλὲς φορὲς δὲν μ. ἔρεζε νὰ εἰμαι κοντὰ σ τὴν Ελένη, ἔλεγα καμψιὰ φορὰ μόνος μου, πῶς ἀγαπῶ διηγότερο τὴν Ελένη ἀπὸ τὴ Μαρία. Αλλὰ νὰ ἰδῆτε! τὶ παράξενο πρᾶγμα! Μίαν ἡμέραν ἀνεκάλυψα δὲτοι ἀγαποῦσσα τὴν Ελένη

περισσότερο καὶ διαφορετικά. Ακοῦστε πῶς ἔγεινε τὸ πρᾶγμα.

«Ἐνα βράδυ, σὰν καὶ τώρα, ἐγύριζα σ τὸ χωρὶς, καὶ δὲν τὰ εἶδα τὰ κορίτσια νὰ μὲ περιμένουν. Δὲν εἰξέρετε πῶς μοῦ ἥλθε! Σὰν νὰ μου ἔλεγε κανεὶς πῶς κατὶ τρέχει, καὶ μ. ἔπιασε μιὰ λύπη, ποὺ ώς νὰ φθάσω σ τὸ στάδιο καὶ νὰ ξεζέψω τὴν Ἀστέρω μοῦ φάνηκε πῶς πέραστος οὐρανός. Καὶ τώρα νὰ ἴδητε πῶς εἶχα δικαίο νὰ λυπηθῶ. Ανεβαίνω σ τὸ σπίτι καὶ τοὺς βλέπω ὅλους μαζεμένους σ τὴν κάμαρα τῆς κυρίας μου. Η Μαρία καὶ ἡ μητέρα της ἦταν σ τὴ μέση, δεξιά ἦταν ὁ ἐφουέριος ἀκουμβισμένος σ τὸ χονδρὸ μπαστούνι του καὶ ἦταν σὰν συλλογισμένος, ἀριστερά ἦταν ἡ Ἐλένη καὶ ἔκλαιε σιγά σιγά. Ο ἀφέντης μου ἐπεριπατοῦσε ἀπάνω καὶ κάτω ταραγμένος. Οταν ἀνοίξα τὴν θύρα τους εἶδα ὅλους, σπως σᾶς ἐπαράστησα καὶ ἤκουσα τὴν κυρίαν μου καὶ ἔλεγε. «Πρέπει νὰ γείνη, πρέπει νὰ γείνῃ, εἶνε θέλημα Θεοῦ!» Επηγά τσα σ τὴν Ελένη, πρώτη φορὰ τὴν ἔβλεπα νὰ κλαίῃ ἔτσι. Τῆς ἔπιασα τὸ χέρι καὶ τὴν ἐρώτησα «Τί κλαῖς; Ποιὸς εἶνε ἡ αἰτία; πές μου μόνο τὸ ὄνομά του καὶ ἔγώ νὰ τοῦ δειξω!» Η Ἐλένη ἀντὶ νὰ μοῦ ἀποκριθῇ, τὴν ἐπῆραν τὰ κλάϊματα. Εμένα τί με θέλετε, κύριέ μου ἔγεινα σᾶν κάτω καὶ σὰν νὰ ὑπώπτευσα κάτι τι.

— Τί τρέχει λοιπὸν ἡρώτησα, διατί ἡ Ελένη κλαίει;

«Εμαθα λοιπὸν, κύριέ μου, δὲτοι τὴν καταραμένην εἰσίνην ημέραν ἔγειναν μεγάλα πράγματα. Αλλὰ πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ, δὲτοι ἡ Ελένη ἔξ ἀρχῆς ἦταν μοναδικὸ κορίτσι δέκα χρονῶν παιδί καὶ ἔζερε τόσα πράγματα. Ο κύριος Ζαφειράκης, ἀρχαῖος χοροδιδάσκαλος, τώρα κάθεται ἐδῶ σ τὸ χωρὶς καὶ ζῆ με τὰ εἰσοδήματά του, τῆς ἐδάειτες διάφορα βελτία, καὶ ἡ Ελένη ξυπνὸ κορίτσι εἴζερε τόσα ποάγματα ποὺ ἀλλοι εἴνε νὰ τὴν ἀκούσετε καὶ ἀλλο νὰ σᾶς τὸ λέγω. Αφίνω πλέον ποὺ ἦταν ἔνα πλάσμα σὰν τὸ κρύο τὸ νερό. Τὴν ἐκαμάροναν οἱ γονεῖς της καὶ ἀπὸ τὴν χαρά τους δέν εἴζεραν τὶ νὰ κάμουν. Ο κύριος Βαλλιάς ἔτριβε τὰ χέρια του καὶ ἡ κυρία ἐφούσκονε ἔτσι δά, ἀπαράλλακτα σὰν τὸ βάτραχο ποὺ ἔσκασε ώς τὸ τέλος, δ κακομοίρης, — μοὺ τὴν εἶπε πολλὲς φορὲς αὐτὴν τὴν ιστορία ἡ Ελένη. Ο κόσμος ὅλος εἶχε σ τὸ στόμα του τὸ ὄνομα τῆς Ελένης, τὸ καμάρι τῆς Αὐγούλας, τὴν ἔλεγαν καὶ ἀκόμα ἔτσι τὴν λένε. Ετρεχαν ἀπὸ παντοῦ νὰ τὴν ἴδούν, νὰ τὴν ἀκούσουν, νὰ τὴν καμαρώσουν. Εμένα δὲν μ. ἔπειραζε αὐτὸ καθόλου. Αλλὰ ἐπειδὴ ὅλοι ἔλεγαν δὲτοι εἰναι κορίτσι εξεπνότατο, ἔγώ ἐτρόμαζα, τὶ νὰ σᾶς εἰπῶ, καὶ ἔλεγκ μέσα μου πῶς ἡ Ελένη

δὲ θὰ ζήσῃ. Καὶ ἡ ὑποψία μου ἦταν σωστή... . . . 'Επέθανε, κύριε, ἡ 'Ελένη, ἐπέθανε γιὰ τὸν δυ- στυχισμένον τὸν Σταῦρον... . . . "

"Ο δύσμοιρος νέος ἔζηγαγε τὸ μαντάλιόν του ἐκ τοῦ κόλπου του, καὶ σπογγίσας τοὺς δρθαλ- μοὺς, ἐπανέλαβε μετά τινων στιγμῶν σιγήν·

"—'Εκεὶ λοιπὸν κοντὰ 'ς τὸ χωρὶδὸν ἦταν μία πλουσία κυρία, ὁ Θεὸς σγωρέσ' την! ἥκουσε νὰ γίνεται λόγος διὰ τὴν 'Ελένην καὶ ἡμέλησε νὰ τὴν γνωρίσῃ· τὴν ἐπῆγαν τὴν νέαν εἰς τὸ παλάτι τῆς κυρίας καὶ ἔμεινε κατευχαριστημένη καὶ ἀπὸ τὴν ἔξυπνάδα της καὶ ἀπὸ τὴν εὐμορφιά της· 'Ως ἐδῷ ὅλα καλά! 'Αλλὰ μιὰν ἡμέραν, ἐκείνη ποὺ σᾶς ἔλεγε τώρα δὰ, ἐν ᾧ ἐγὼ ἔλειπα 'ς τὴν χώρα μὲ τὴν 'Αστέρω, νά σου καὶ μία μεγάλη ώραία ἄμαξα σταματᾷ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν Αὔ- γούλα καὶ μία πλουσία κυρία κατεβαίνει καὶ μὲ μεγάλο θάρρος μ' παίνει εἰς τὸ καπηλεῖο. "Ο κύ- ριος Βαλλιάς ἐκείνη τὴν στιγμὴν ἔδινε κρασὶ σὲ μερικοὺς ἀνθρώπους εἰς ἔνα τραπέζι. Καὶ καθὼς εἶδε μέσα 'ς τὸ μαγαζί του ἔνα καπέλλο μὲ τόσα φτερά, φόρεμα βελουδένιο, διαμαντικά, στολί- δια, μαργαριτάρια, ποὺ δὲν ἦταν δικαιομοίρης συνειθισμένος ἀπὸ τέτοια πράγματα, ἐνόμισε πῶς ἦταν καρμίτα μεγάλη βασίλισσα, ξέρω καὶ ἐγὼ πῶς τοῦ ἐφάνη, καὶ ἥθετα τάχα νὰ πγῆ εἰς τὸ καπηλειό του. Κόντεψε νὰ πέσῃ κάτω ἀπὸ τὴν χαρά του. 'Η 'Ελένη ὅμως τὴν εἶδε τὴν κυρία καὶ ἔτρεξε εὐθὺς καὶ τὴν ἔφερεν ἀπάνω εἰς τὴν κάμαρα τῆς μητέρας της. 'Εκαταλάβατε, κύριε, ὅτι αὐτὴ ἦταν ἐκείνη ποὺ ἐπροστάτευε τὴν 'Ε- λένη. 'Αρχισε λοιπὸν νὰ λέγῃ εἰς τὴν κυρίαν Βαλλιά πῶς ἔχει μίαν θυγατέρα μάλαμπα καὶ ὅτι θὰ δώσῃ λόγο εἰς τὸν Θεὸν, ἀν ἀφήσῃ νὰ μείνῃ θαυματένος μέσα 'ς τὸ χωρὶδὸν ἔνας τέτοιος θησαυρὸς ἀπ' τὸν Θεὸν σταλμένος. Εἶπε ἔνα σωρὸ τέτοια λόγια, τὰ ὅποια ἔπειτα ἐγὼ τὰ ἔμαθα. Καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς διμήλιας της εἶπεν ὅτι ἐπι- θυμεῖ νὰ τῆς δώσουν τὴν 'Ελένην νὰ τὴν βάλῃ οἰκότοφον 'ς τὸ παρθεναγωγεῖον.

"Οταν ἔψυγεν ἡ κυρία, ὁ κύριος Βαλλιάς ἐμή- νυσεν εἰς τὸν ἐφημέριον νὰ τοῦ διηγηθῇ τὴν ὑ- πόθεσιν καὶ νὰ 'πάρουν καὶ τὴν γνώμην του. 'Ισα- ἰσα ἐκείνην τὴν ὕσχαν ἔφθασα καὶ ἐγώ. 'Αλλοί- μονον, κύριε! 'Ηθέλησα νὰ δμιλήσω, ἀλλὰ δὲν μ' ἀφισαν. 'Η 'Ελένη ἔκλαιε καὶ δὲν ἥθελε νὰ φύγῃ· ἀλλὰ τοῦ κάκου. Οἱ γονεῖς ἥθελαν καὶ ἐ- πρεπε νὰ γείνῃ ἡ γνώμη τους. 'Ο ἐφημέριος δὲν ἀνοίξε τὸ στόμα του. 'Ἐγὼ ἐπροσπάθησα νὰ τὸν πάρω μὲ τὸ μέρος μου. Καὶ ὅσο δὲν ἔλεγε τί- ποτε, ἥλπιζα ὃ κακόμοιρος, ἀλλὰ τέλος πάντων εἶπε καὶ αὐτὸς ὅτι ἦτο θέλημα τοῦ Θεοῦ· λοι- πὸν γενηθῆτω τὸ θέλημα του!

"Μετὰ ὅκτω ἡμέρας ἡ 'Ελένη ἔψυγε καὶ ἐ- πῆγε 'ς τὴν πρωτεύουσαν διου ἦτο τὸ καταρα- μένον τὸ Παρθεναγωγεῖον. Τὴν παραμονὴν τοῦ μισεμοῦ της τὴν ἀπάντησα εἰς τὸν κῆπον. Δὲν

ἦταν κανεὶς ἄλλος εἰς τὸν κῆπον. 'Επῆγα λοι- πὸν κοντά της καὶ τῆς εἶπα·

"—Φεύγεις, φεύγεις! 'Ελένη!

"—'Αχ! εἶπεν ἡ 'Ελένη καὶ τὰ μάτια της ἐ- γέμισαν δάκρυα, καθὼς καὶ τὰ δικά μου, 'Αχ! θέλεις καὶ σὺ μοῦ τὴν σπαράξης τὴν καρδιά μου!

"Καὶ ἔπεσε 'ς τῆς ἀγκάλες μου.

Τὴν ἐσήκωσα καὶ τὴν ἐπῆγα καὶ τὴν ἐκάθησα εἰς ἓνα πέτρινον κάθισμα καὶ ἐκάθησα κοντά της· ἐκρατούσαμε σφιχτὰ ὅ ἔνας τὰ χέρια τοῦ ἄλλου καὶ ὠρκισθήκαμε ὅτι θὰ ἀγαποῦμε ὅ ἔνας τὸν ἄλλον διὰ βίου. "Βήγαλεν ἀπὸ τὸ δάκτυλό της ἓνα δακτυλιδάκι ποὺ τῆς το εἶχε χαρίστη ἡ κυ- ρία ποὺ τὴν ἐπροστάτευε, καὶ μ' ἔβιασε νὰ τὸ πάρω, ἐνθύμισι τῆς ἀγάπης της.

"—'Εγώ τίποτα δὲν ἔχω νὰ σου δώσω, οὔτε τὴ ζωή μου, ἐπειδὴ καὶ ἡ ζωή μου εἶνε 'δική σου.

"Τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν ἔγεινεν ὁ χωρισμός, καὶ δὲν μοῦ ἔμελλε νὰ τὴν ξαναϊδῶ. "Οχι, ἐπειδὴ ὅταν τὴν ξαναϊδᾶ δὲν ἦταν πλέον ἡ 'Ελένη μου! Διυστυχία μου! 'Απὸ τὴν 'Ελένη ποὺ ἐγνώρισα, αὐτὴ ποὺ θὰ ίδητε δὲν τῆς ἔμεινεν ἄλλο παρά ἡ ἀγάπη μου μονάχα.

Καὶ ἐσπόγγισε πάλιν τοὺς δρθαλμούς.

"—Τρία χρόνια ἔλειψε. Εἰς αὐτὰ τὰ τρία χρόνια ἐγὼ ἐπροσπάθησα νὰ γείνω καλλίτερος. Δὲν ἥθελα ὅταν γυρίσῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖο νὰ μ' εὔρῃ ἀγγράμματον καὶ νὰ 'ντραπῇ Τὸ βράδυ λοι- πὸν ἀφ' οὗ ἔστρωνα τῆς 'Αστέρως, ἐπῆγανε 'ς τοῦ κύρου Ζαφειράκη καὶ μ' ἐμάθαινε καλλιγραφία. 'Εγύριζα ἐπειτα 'ς τὴν κάμαρά μου καὶ ὡς τὰ ξημερώματα ἐκαθόμουν καὶ ἐδιαβαζα τὰ βιβλία ποὺ εἶχεν ἀφήσην ἡ 'Ελένη καὶ ἐγὼ τὰ εἶχα πά- ρη. "Ολα αὐτὰ τὰ ἐσώριασα ἀνάκατα 'ς τὸ κε- φάλι μου, καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν ἐτρελλάθηκα. Οὔτε ἐκοινώμουν οὔτε ἐτρωγα, ὅ τι εἶχα τὸ ἔζωδευα καὶ ἀγόραζα βιβλία. Μία ἡμέραν ἔξεπούλησα ἔνα ποὺ ἔγύριζε 'ς τὰ χωρία καὶ ἐπούλουσε βιβλία, εὑρῆκα ἐκεῖ μέσα ἔξηπτα κάπου Καζαμίες περσι- νούς καὶ προπέρσινους, κάνενα φετεινό. Τὰ πράγ- ματα ποὺ ἔχω διαβασμένα, κύριε, οὔτε εἰμπορῶ νὰ σᾶς τὰ εἰπῶ, οὔτε εἰμπορεῖτε νὰ τὰ φαντα- σθῆτε. Καὶ ἀν δὲν ἔγεινα σοφός, καταλαβαίνω ὅμως ὅτι ἔξεκούτιανα.

"—'Ε! τέλος πάντων, ἔγύρισεν ἡ 'Ελένη;

"—'Οχι· πρῶτα ἔγραψε. Καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ πα- γαίνω κάθε μέρα 'ς τὴν χώρα, ἐγὼ ἔπαιρνα τὰ γράμματα ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο καὶ τὰ ἔφερνα 'ς τὴν μητέρα της, ἐπειδὴ 'ς τὴν μητέρα της πάντα ἔγραφε. Καὶ τὶ γράμματα! 'Εβαζα τὸ γράμμα της ἐδῷ 'ς τὸν κόρφο μου καὶ μοῦ φαινότανε πῶς εἶχα φτερά, σὰν τὸ πουλί πετοῦσα. 'Σ τὸ δρόμο 'πνήγαινα δῆλο καὶ τραγουδώντας, καὶ κάπου κά- που ἔσταματοῦσα καὶ ἔδινα καὶ ἔνα φιλάκι 'ς τὸ ἀπανώγραμμα καὶ 'ς τὴν βούλλα. 'Η κυρία Βαλ- λιάς τὰ ἐδιαβαζα τὰ γράμματα δυνατὰ καὶ ἐμεῖ-

οι ἄλλοι δοῦλοι γύρω γύρω τὴν ἀκούαμε καὶ ἐκλαίγαμε ἀπὸ τὴν γαρά μας. Νὰ ἴδητε! μία φορά που ἦταν τὸ ὄνομα τῆς μητέρας της τῆς ἔστειλε ἔνα τραγουδάκι, που τὸ λένε ποίημα τὸ εἶχε κάνη μοναχή της, καὶ τριγύρω εἶχε ζωγραφήση μὲ τὸ χέρι της ἔνα στεφάνι ώραριό ἀπὸ μικρὰ τριανταφυλλάκια. Αἱ, καὶ νὰ βλέπετε τὸν πατέρα της καὶ τὴν μητέρα της τὸ γαρά καὶ τὸ καμάρι που τὸ εἶχαν! Καταλαβαίνετε τὸ θάτη πῆ τραγουδάκι καὶ στεφάνι ἀπὸ τριανταφυλλάκια! Εἰρετε τί κόπο ἔχουν γιὰ νὰ γείνουν αὐτὰ τὰ πράγματα; Δὲν εἶναι τοῦ καθενός. Βέβης ἐφώναξεν τὸν κύρ Ζαφειράκη, γιατὶ αὐτὸς ἀπὸ τέτοια πράγματα εἶνε ξεσχολιμένος καὶ του ἔδειξαν τὸ τραγουδάκι. «Αυταὶ τοὶ ἐδιάβασε εἴπε πῶ; εἶνε ποίημα ἀξιοθαύμαστο, ἔτσι εἴπε, καὶ ὅτι πως θὰ τοῦ βάλῃ ἔνα όμορφο σκοπὸ νὰ τὸ τραγουδοῦν, καὶ νὰ τὸ στείλῃ τὸ Παρίσιο νὰ τυπωθῇ μὲ τὴν φωτογραφία τῆς Ἐλένης 'σ τὴν ἀρχήν. «Η κυρία Βαλλιάτην ἐφίλησε ἀπὸ τὴν γαρά της. Μὰ ἐγὼ ήμουν λυπημένος καὶ ἀνω κάτω. Κατέβηκα κάτω 'σ τὸ περιβόλι καὶ ἐκάθισα 'σ τὸ πέτρινο καθίσμα, ἐκεῖ πού μου εἶχε δώση ἡ Ἐλένη τὸ δακτυλίδι. Καὶ μ' ἐπῆραν τὰ κλάματα χωρὶς καὶ ἐγὼ νὰ ξέρω γιατί. «Ως τὶ ὥρα ἔμεινα ἐκεὶ δὲ θυμᾶμαι, μὰ ὅταν ἐπῆρα νὰ πλαγιάσω ἡ ὥρα ἦταν περασμένη. Τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν εἶπα μέστα μου: 'Αφ' οὖν ἡ Ἐλένη κάνει ποιήματα ἀς πολεμήσω νὰ κάνω καὶ ἐγώ, καὶ τὴν ἵδια ἡμέρα ἔκανα ἀρχήν. «Ιδρωσα, εἰδία κ' ἔπαθα ώς νὰ καταφέω νὰ βρῶ, τῆς πῶς τὴν εἴπε ὁ κύριος Ζαφειράκης; τῆς δικαιοκαταληξίες, νὰ ταιριάζῃ ὁ ἔνας στίχος μὲ τὸν ἄλλο. Μετὰ πολλὰ, ἐφτειασα διακρίσιους στίχους, καὶ ἀν θέλετε νὰ σάς τους ἱπῶ, εἶμαι περίεργος νὰ ἴδω τὴν γνώμη σας, πῶς θὰ σας φανητὸ ποίημα, εἶνε ώραϊο.

— Καλά! μου τὸ λέγεις ἄλλη φορά. «Ε! ή Ἐλένη ἐγύρισε;

— «Βα να βράδυ ἔφερα ἔνα γράμμα που ἔγραψε δοῖς δους καὶ ἀν εἶναι ἔργεται. Εἶχε τελειώση τὰ μαθήματά της, εἶχε μαθήσει ξεσκολίση. Τὸ λοιπὸν ὑστερὸ ἀπὸ λίγες ἡμέραις νὰ σου καὶ μάς τη φέρνει ἡ ἀρχόντισα ἐκείνην ἡ ἵδια. «Αγ! οσω ζω θά το θυμᾶμαι. «Ταν Κυριακή, καὶ ἐγύριζα 'σ τὸ χωριό. «Βεβεὶ δὲ βλέπω ἀπὸ μακριὰ 'σ τὴν πόρτα μας τὴν ἀμάξα τῆς κυρίας. «Ηρθεν ἡ Ἐλένη, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Πηδῶ κάτω ἀπὸ τὸ καθίσμα μου, ἀναποδογυρίζω ὅτι εὑρέθηκε μπροστά μου καὶ τέσσερα τέσσερα ἀνεβαίνω τὴν σκάλα, ἀνοίγω τὴν πόρτα, ρίχνομαι 'σ τὴν κάμαρα, καὶ τὶ βλέπω; Ποιός ἀνθρώπος θὰ μ' μπορέσῃ νὰ εἰπῇ μὲ λόγια πῶς ἔκανε μέστα ἡ καρδιά μου. «Εκείνη ἦταν, ἦταν ἡ Ἐλένη! Μὰ τὶ ωμοφριά! Χριστέ μου! «Ετσι ἔκαμα μιὰ, καὶ ἐστάθηκα κατακίτρινος, ἔτρεμα ὅλος, τὰ ἔχασα. Εγὼ ήμουν μὲ τὴ γοντρή μου τὴν μπλούζα, μὲ τὰ χοντρά μου τὰ παπούτσια, μὲ τὸ καρτσίκι 'σ τὸ χέρι μπρο-

στά της, καὶ μ' ἔβλεπε αὐτὴ καταστολισμένη ἀσπρη ἀσπρη σὰν τὸν κόνο, καὶ ὁ ἥλιος δὲν εἶχε τὴ λάμψι της! Τότες ἐκατάλαβα πῶς ἐγὼ εἶμαι ἔνας τιποτένιος ἔνας ξυπόλυτος. Έπαρακαλοῦσα τὸ Θεό νὰ ἀνοίξῃ τὸ πάτωμα καὶ νά με καταπιῇ.

— Λοιπὸν, μου εἴπε καὶ ἐχαμογέλασε, τί κάνετε αὐτοῦ, πῶς δὲν ἔρχεσθε νά με φιλήσετε;

»Καταλαβαίνετε, κύριε, ἄλλοτε μου ἔλεγε: τὶ κάνεις πῶς δὲν ἔργεσαι· καὶ τώρα μου μίλησε σὰν ζένη: τὶ κάνετε πῶς δὲν ἔρχεσθε νά με φιλήσετε, «Α, μὰ ἀν τὸ καμτσίκι που ἐκρατοῦσα τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐγινότανε μαχαίρι, θά το ἔμπηγα 'σ τὴν καρδιά μου.

»«Βτρέξε κοντά μου καὶ ἔσκυψε τὸ μαγουλό της χνουδάτο σὰν φοδάκινο καὶ μόλις τὸ ἄγγιξε μὲ τὰ χείλη μου.

— Καὶ τί κάμνει, Σταῦρό μου, ή 'Αστέρω; εἴπε καὶ ὅλο ἐχαμογελούσε.

»Ἐγὼ τὴ εἰχα χαμένα, ἐστεκόμουν σὰν χαζός. Κάνω νὰ μιλήσω, δὲν μπόρεσα. Μ' ἐπῆραν τότε τὰ δάκρυα· τὸ καλὸ εἶναι ποὺ κανεῖς δέν με εἰδες πῶς κλαίω.

»Οκτώ μέρες ἐπέρασαν χωρὶς νὰ καταφέρω νά της μιλήσω τῆς Ἐλένης. Μετὰ πολλὰ, τὴν ἐπέτυχα ἔνα βράδυ 'σ τὸν κῆπο μονάχη. Εἶχα ἀπόφασι νά της μιλήσω γιὰ τὸν ἔρωτά μου, νά της θυμίσω τοὺς δρόκους μας. «Άλλα πρῶτα πρῶτα ηθελα νά της δείξω διτὶ δὲν εἶμαι δ Σταῦρος ἐκείνος ποὺ εἶζερε ἄλλοτε, ηθελα νὰ ἴδῃ πῶς ἀξίζω τὴν ἀγάπη της. Εἶπα λοιπὸν νά της ἀραδιάσω δσα βιβλία εἶχα διαβασμένα τὸν κατρό ποὺ ἔλειπε, ἐπειδὴ ηθελε νὰ ἀκούῃ τέτοιες δμιλίες. Τῆς ἀνέφερα λοιπὸν δύο τρεῖς φυλλάδες καὶ ἐκείνη ἄμα ἀκούσε τὸ ὄνομά τους ἔσκασε ἀπὸ τὰ γέλια· καθὼς φαίνεται δὲν θὰ εἶχεν ὑπόληψιν 'σ αὐτὰ τὰ βιβλία. «Επειτα τῆς ἔκαμα λόγο γιὰ ἔνα ἄλλο βιβλίο, ποὺ ἵσα μου εἶχε ἀρέση, δὲν ξέρετε πόσο, τὸν Παῦλο καὶ τὴ Βιργυρία. «Εκείνη ἐκατάλαβεν εύθης δτι δταν τῆς ἔλεγα γιὰ τῆς ἀγάπες τῶν δύο παιδιῶν τῆς θύμιζα καὶ τές δικές μας. Αὐτὴ τὴ φορὰ δμως δὲν ἐγέλασε, καὶ δὲ μ' ἀφησε νὰ τελειώσω τὴν δμιλία, καὶ με ὥρτησε ἀν εἶχεν ἀκόμα ή 'Αστέρω τῆς ἀσπραίς τρίχες ποὺ εἶχε 'σ τὴν οὐρά της. Δέν ξέρετε, μοῦρθε νὰ τὴν πνίξω.

»— Θέλεις νὰ ἀκούσης ἔνα τραγούδι ποὺ σου ἔκαμα δταν ἔλειπες;

»— Τί; κάμνεις καὶ στίχους Σταῦρε. «Ας το διδοῦμεν καὶ αὐτὸ, θὰ εἶνε πολὺ ἀστείον.

»«Ο, τι εἶπα τοὺς πρῶτους στίχους τοῦ τραγούδου ἀρχίσε νὰ ξεκαρδίζεται ἀπ' τὰ γέλια. Δέν μου ἔκαμε καρδιά γά το ἀποτελειώσω. «Αφ' οὖν λοιπὸν ἐκείνη ἐγέλασε καλὰ καλὰ, μου εἴπε·

»— «Ακούσε καὶ σὺ τώρα, Σταῦρε, δλίγους δικούς μου στίχους.

»«Αχ, τόσον ωραῖα πράγματα ἦταν ἐκείνοι οι στίχοι της, ποὺ ἐγὼ τὰ ἔχασα. «Οταν ἦλθα

΄ς τὸν ἑαυτὸν μου, ἡ Ἐλένη εἶχε φύγη, οἵμουν μόνος μου καὶ τὰ μάτια μου ἐτρέχαν ποτάμι. Ἐτρεῖξα ἀπάνω κάτω τὸν κῆπο, ἔγγαζα φωνὴς, ἔχτυποῦσα τὸ στήθος μου, ἐκυλιόμουν σὰ ζῷο κάτω τὸ χῶμα. Η Μαρία μὲ ἀκουσε, φαίνεται, καὶ ἔτρεῖξε οὐδὺς καὶ μοῦ ἔπιασε τὰ χέρια καὶ πολεμοῦσε νά με παρηγορήσῃ, ἔγῳ τὴν ἐσπρωᾶσα μὲ θυμό, οἵμουν φρενιασμένος. Ἀπὸ τὴν βραδιὰ ἐκείνη καταλαβαίνω πῶς δὲν εἴμαι μὲ τὰ σύγκαλά μου. Βάλετε πιὰ μὲ τὸ νοῦ σας τὸ τί τραβῶ. Οἱ κολασμένοι θὰ περνοῦν καλλίτερα. Τοῦ κάκου, εἰπά πολλὲς φορὲς πῶς δὲν πρέπει πιὰ νὰ τὴν ἀγαπῶ τὴν Ἐλένη, τοῦ κάκου! ὅσο τὸ λέγω τόσο τὴν ἀγαπῶ. Ολη νύκτα γυρίζω τὸ τὰ χωράφια, τὴν ἡμέρα ἀφίνω τὴν Ἀστέρω καὶ πηγαίνει ὅπου τῆς καταΐθῃ, καὶ ἀναποδογυρίζω τὸ ἀμάξι τὸ καλλίτερο μέρος τοῦ δρόμου. Σᾶς τὸ ξαναλέγω, κύριε, δτὶ δὲν ἐκάματε καλὰ νὰ μή μ' ἀφῆστε νὰ πέσω τὸ ποτάμι. Δέν μου μένει ἀλλο.

Ἐνῷ δὲ παρεσκευαζόμην νὰ τῷ εἶπω κοινούς τινας καὶ τετριμένους παραμυθιτικοὺς λόγους, συνήθεις ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν, ὁ Σταῦρος ὑπελαθῶν ἐξηκολούθησε.

——Δέν τα σώσαμε, ἔχομε καὶ ἄλλα. Δέν εἶνε πολὺ καιρὸς ποὺ πέθανεν ἡ ἀρχόντισσα. Μεγάλη συμφορὰ γιὰ τὰ ἀφεντικά μου! ἐπειδὴ μάλιστα πέθανε χωρὶς νὰ προφθάσῃ νὰ βολέψῃ τὴν Ἐλένη. Τί θὰ ἀπογείνη τώρα αὐτὸ τὸ κορίτσι; Γιὰ νὰ καταΐθῃ τὸ καπηλειὸ τοῦ πατέρα της, ἀδύνατο, δὲν πάει, ἔρχεται ἀσχημό. Λένε πῶς θὰ τὴν στείλουν τὸ Παρίσι. Ο κύριος Ζαφειράκης μάλιστα λέει πῶς ἔκει τάχα τὴν περιμένει ἡ φήμη καὶ ἡ τύχη, καὶ πῶς εἶνε ἡ λεκάτη Μοῆσα, ἔτσι τὴν λέει ὁ κύριος Ζαφειράκης, μὲ δὲν καταλαβαίνω τὶ πᾶ νὰ πῆ. Κάθε βράδυ μαζεύονται τὴν κάμαρα τῆς κυρᾶς μου· ἔγῳ καὶ ἡ Μαρία καθόμαστε κάτω τὸ καπηλειὸ, ἔρχουνται βλέπεις οἱ ἀνθρώποι τὸ βράδυ νὰ φάνε νὰ πιοῦνε, καὶ ἀπάν' ἀφ' τὸ κεφάλι μας ἡ Ἐλένη διαβάζει στίχους καὶ δῆλοι τὴν ἀκοῦν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Φτάνει νὰ καθῆστε λίγο τὸ χωριό μας καὶ θὰ εἶνε εὔκολο νὰ πάτε καὶ σεῖς μιὰ βραδιὰ νὰ την ἀκούστε τρέχουν ἀπὸ παντοῦ νὰ την ἀκούσουν, καὶ δὲν τῆς ἀφέντης μου καμικρόνει μάλιστα ἀν τον παρακαλέστε νὰ σᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀκούσετε καὶ νὰ θαυμάσετε τὴν κόρη του θὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴν χαρά του.

——Μοῦσα! Μοῦσα! ἀνεφώνησα ἐπανειλημένως, ἔτι μᾶλλον ἐκθαμβώς καὶ τοῦ Ροθινσῶνος ὅτε ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τῆς ἄμμου ἵχνη ποδῶν ἀνθρωπίνων.

——Ναι, κύριε, Μοῦσα! Ἐτσι τὴν λέει ὁ κύριος Ζαφειράκης τὴν λέει καὶ, σταθῆτε, πῶς ἀλλιῶς τὴν λέει, Κουρίννα, Ξαφφώ... μὲ νά σας πῶ, ἔγῳ μοῦ φαίνεται σὰν καλλίτερο τὸ Ελένη.

——Μοῦσα ἐπανέλαθον. Μὰ, παιδί μου, εἰσαι βέβαιος δι' ὅσα λέγεις;

——Τί πὰ νὰ πῆ; ὑπέλαθεν ὁ Σταῦρος, ἀν εἴμαι βέβαιος. Μοῦσα, μάλιστα, Μοῦσα. Ἐχει λένε καὶ λύρα, μὲ ἔγῳ ποτὲ δὲν μπόρεσα νὰ τη δῶ αὐτὴν τὴ λύρα. Εχει, λένε ἀκόμη καὶ ἔνα στρίποδο, τρίποδο, ἀντὶ τρίποδα τὸν λένε. Μὰ ποῦ τὰ ἔχει κρυμμένα ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν μπορῶ ἔγῳ νά τα ἰδῶ; Οὗτε ἡ Μαρία ξέρει τίποτα ἀπ' αὐτά. Τὴν προχθές τῆς εἶπα τῆς Ἐλένης:

——Κυρία Ελένη, μὲ δέ μου δείχνεις καὶ ἐμένα τὸν τρίποδά σου καὶ τὴ λύρα σου;

——Καὶ ἐκείνη μοῦ ἐγγύοισε τὴν ἥραγη καὶ μ' εἶπε βῶδι!

Δέν ἡδυνήθην νὰ μή μειδιάσω.

——Α! κυττάξτε, κύριε, ἐφάνηκε τὸ καμπαναρειὸ τοῦ χωριοῦ μας, τώρα δὰ θὰ ἰδῆτε μόνος σας πῶς εἰν' ἀλήθεια ὅ τι σας εἶπα. Α, ντέ! Ἀστέρω!

Καὶ ταῦτα λέγων ἔξετεινε τὴν μάστιγα ἐπὶ τῆς ἥραγεως τῆς Ἀστέρως, ητίς αἰσθανομένη τὴν δομὴν τοῦ στάθλου ἐχρεμέτισεν ἐπανειλημένως καὶ πρὶν ἡ παρέλθη τέταρτον τῆς ὥρας ἐστάθη πρὸ τῆς θύρας τοῦ καπηλείου.

Τοῦ δὲ τοῦτο εὐρύχωρον οἰκοδόμημα ἔχον τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῆς δόδου, ὅπισθεν δὲ αὐλὴν καὶ κῆπον. Η ἐπιγραφὴ τοῦ καπηλείου παρίστα τὴν ὑποφάσκουσαν ἡώ, τουτέστιν ἀργυροῦν ἀστέρα ἐπὶ ἀμμώδους βάσεως καὶ ὅπ' αὐτὸν ἀλέκτορα ἀνοικτὸν ἔχοντα τὸ στόμα, τὸν πόδαν ὑψωμένον καὶ τὰς πτέρυγας ἀνεπτυγμένας.

Εἰσῆλθον εἰς πενιχρὰν καὶ ρύπαρὰν μεγάλην αἴθουσαν, ἡς τὸ ἀπέναντι μου ἄκρον ἐφώτιζεν ἡ λάμψις ἐνδὲ καὶ μόνου λύχνου. Τοῦ τὸν λύχνον ἡμίσεια δωδεκάς χωρικῶν ἐκάθηντο περὶ τράπεζαν πλήρη φιαλῶν καὶ ποτηρίων πίνοντες καὶ χαρτοπαικτοῦντες. Ορμαθοὶ κρομμύων ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν δοκῶν, ἀς ὁ χρόνος μᾶλλον ἡ ὁ καπνὸς εἶχε καταμαυρίση, ἀθλιαὶ χρωματισταὶ εἰκόνες παριστῶσαι τὸν περιπλαγμένον Ιουδαϊον, τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους, τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐκάλυπτον τοὺς ἀλλοτε ἡσθεστωμένους τούχους. Μιᾶται μεγάλαι περίπταντο βραδέως ἐν ἀτυοσφαίρᾳ κεκορεσμένη πυκνοῦ καπνοῦ, περιθυμοῦσαι περὶ τὸ ὕπτα μου καὶ προσκρύουσαι ἐπὶ τοῦ προσώπου μου. Ήτο δ' ἐν τῇ ἐστίᾳ ἀνημένον πῦρ, διότι αἱ ἐσπέραι ἦσαν ἡδη ὑπόψυχοι, καὶ περὶ τὴν ἐστίαν κατέκειντο ἀδελφικώτατα γαλαῖ καὶ κύνες περὶ τὴν ἡμίσειαν δωδεκάδα. Εγὼ δὲ θερμαίνων τοὺς πόδας μου πρὸ τῆς πυρᾶς διενοούμην ἐὰν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ φυῆ, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Σταύρου, ἀνθος ποιητικὸν ἐν τῷ ρύπαρῷ ἐκείνῳ καταγωγίῳ, καὶ νὰ ὑπάρχῃ ὑπὲρ αὐτὸν ὑπερβολὴ κατοικούμενον ὑπὸ νεαρᾶς καὶ εὐμόρφου φοιτολήπτου κόρης, ἀπαράλλακτα ὡς ἐν ταῖς ζωγραφίαις τῶν παλαιοτέρων μεγάλων καλλιτεχνῶν οἱ κολασμένοι ἐν

τῷ βυθῷ τῆς κολάσεως φύρδην μίγδην εἶνε σε σωρευμένοι, ὅπο τὸν κυανοῦν δὲ οὐρχὸν ἴπτανται οἱ ἄγγελοι καὶ τὰ σεραφεῖα δοξολογοῦντα διὰ χρυσῶν ψαλτηρίων τὸν Ἅγιον.

Ταῦτα διανοούμενος εἶδον καταβάνουσαν ἀπὸ ξυλίνης κλίμακος, ἀγούστης ἀπὸ τοῦ ἄντρου εἰς τὸ ἄδυτον, κόρην εὔμορφον καθαρὰ ἐνδεδυμένην, ζωηρὸν ἔχουσαν τὸ βλέψιμα καὶ μειδῶν τὸ στόμα, φόρεμα λίαν βραχὺ, πόδα κομψώς ὑποδειμένον καὶ κνήμην ἔξαισιαν.

Ὥητο ή Μαρία.

Μ' ἐκαλημέρισε χαριέστατα, καὶ εὐθὺς ἐπεδόθη εἰς τὴν παροχευὴν τοῦ δείπνου μου βοηθουμένη καὶ ὑπὸ τοῦ Σταύρου. Διὰ τῶν χειρῶν τῆς δὲ τῶν οὕτε ἄγαν χονδρῶν, οὕτε ἄγαν σκληρῶν, οὕτε ἄγαν ἐρυθρῶν — δποτε εἶνε αἱ τῶν καπήλων — ἥπλωσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς δσον οἴον τε ἀπεχόύστης τοῦ οἰνόφλυγος δυίλου, τραπεζούμαντον ἀναδίδον τὴν εὐάρεστον δσμὴν τοῦ ἄρτι πλυθέντος λινοῦ διάφανατος.

Ὥητο δὲ εὔτροφος ή Μαρία, ἀεικίνητος, λίαν ἐπαγωγὸς, καὶ χαριεστάτη κατὰ πάντα, ὥστε κατεθελγόμην θεωρῶν αὐτήν. Ὁτε δὲ τῇ εἰπον δτι προτίθεμαι νὰ διατρίψω ἡμέρας τινὰς ἐν τῷ χωρίῳ, ὑπεσχέθη νὰ μοὶ δώσῃ τὸ ἄριστον τῶν δωματίων.

— Άλλὰ διὰ νὰ μὴ σᾶς γελάσω, προσέθηκεν ἡ κόρη, ἡ καλλίτερη μας κάμαρα κ' ἐκείνη ἀκόμα εἶνε ἀχούσι· μὰ δ τόπος ἐδῷ εἶνε πολὺ εὔμορφος καὶ ἀξίζει νὰ τὸν δὴ κανείς.

— Καὶ ἐγὼ ἐδῷ ἐγεννήθην ὅπως καὶ σύ.

— Εδῶ δὰ εἰς τὸ χωριό μας; ἥρωτησεν ἔκθαμβος.

— Όχι, ἀλλὰ δλίγας ὥρας παρακάτω. Ἀν ἐδῷ τὸ ποτάμι σας δίψης ἔν τινθος, θὰ περάσῃ ἀκριθῶς ὅπο τὰ παράυρά μου.

— Τί καλὰ ποὺ θὰ εἶνε γιὰ σένα νέο καὶ γιὰ μία νέα ποὺ νὰ ἐρωτεύωνται! εἶπε γελῶσα.

Ἐνῷ δὲ οὗτα συνδιελεγόμεθα, ἀνοίγει ἐλαφρὰ ἡ πρὸς τὴν δδὸν θύρα καὶ ἀνθρωπός τις ὑψηλὸς καὶ ἰσχυρὸς εἰσεπήδησε διὰ θύματος χορευτικοῦ εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, μ' ἐχαιρέτισε σύρων πρὸς τὰ δπίσω τοὺς πόδας, ἔλασε τὸ πωγώνιον τῆς Μαρίας ἥτις καὶ αὐτὴ τῷ ἔδωκεν ἐλαφρὸν ῥάπισμα, καὶ διὰ μιᾶς ἐξηφανίσθη πρὸς τὴν κλίμακα ώς γάτος ὅπο δέξιωρυσμένου κυναρίου καταδιωκόμενος.

— Ο κύριος Ζαφειράκης, μοὶ εἶπεν ή Μαρία.

— Τί ἐστι κύριος Ζαφειράκης, ἥρωτησα, οὐχὶ περίεργος ὥν νὰ μάθω περὶ τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ μᾶλλον ἵνα δώσω ἀφορμὴν εἰς τὴν εὔμορφον καὶ στωμύλην κορασίδα νὰ λαλήσῃ καὶ νὰ ἴλω στίλθοντας τοὺς λευκοτάτους αὐτῆς δδόντας.

— Ενας κουτεντές! ἀπεκρίθη ή Μαρία, δύσισκα τοὺς ὄμους.

— Στοιχηματίζω δτι αὐτὸς δὲν τὸ παραδέχεται.

— Τὸ κακὸ εἶνε ποὺ καὶ οἱ ἄλλοι δὲν τὸ παραδέχονται. Ὁτε πῆ τὸν ἀκοῦν μ' ἀνοικτὸ τὸ στόμα. Ἀν μ' ἀκουαν ἐμένα, δτεν ὑπαίνη ἀπὸ τὸν μία πόρτα θὰ τὸν πετοῦσαν δξιῶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, ἢ καλλίτερη ἀπὸ τὸ παράυρο. Αἴ, κύριε μου, ἐδῷ μέτα γίνουνται πράματα, ποῦ νὰ σᾶς τὰ λέω!

Τὴν ἥρωτησα μετὰ πολλῆς προφυλάξεως, ἀλλὰ ἡ εὔμορφος καὶ χαριέσσα κορασίς ὅμα πορειέτασα ἐπὶ τῆς τραπέζης μου τὸ φρυγτὸν ἀπεχώρησεν εὐχήθεισά μοι: Καλὴν δρέξιν.

Περὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ δείπνου μου εἶδον προσεργόμενον ἀνθρωπόν τινα, δστις μ' ἐφάνη εὐθήτης λίαν καὶ γελοιός καὶ δστις οὐδεὶς ἄλλος βεβαίως ἥτο ἡ δ κύριος Βαλλιάς, ὁλοστρόγγυλος καὶ ροδοκόκκινος. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τετριψιμένων τινῶν φράστων, ἀπαραιτήτου προσανακρούσματος πάστης συνδιαταλέξεως, τὸν παρεκάλεστα νὰ καθίσῃ καὶ μὲ βοηθήση νὰ ἀποτελείσω τὴν φιάλην μου. Ἐφ' οὖ δὲ ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του, μέ ἥρωτησε:

— Ο κύριος ἔχεται ἀπὸ τὸ Παρίσι;

— Μάλιστα.

— Αχ! τὸ Παρίσι, τὸ Παρίσι! Καὶ δ κύριος εἶνε ἔμπορος;

— Οχι, κύριε.

— Ζωγράφος ίσως;

— Οὔτε.

— Ταξιδεύει λοιπὸν δ κύριος χάριν διασκεδάσσως;

— Τὸ εὑρήκατε.

— Άλλὰ τὸ χωριό μας ἐδῷ δὲν ἔχει τίποτε ἀξιοπερίεργον.

— Μὰ, κύριε μου, συκοφαντεῖτε τὴν οἰκίαν σας.

— Αἴ, ἔνα πτωχὸ καπηλεὺδ χωριάτικο.

— Τὸ δποίον δύως ἐγκλείει θηταυρὸν, ποὺ τὸν ζηλεύουν πολλὰ παλάτια.

— Τί! ξέρετε ίσως; . . .

— Οτιδος ὁ κόσμος εἰκεύει εἰς μιᾶς ἡμέρας ἀπόστασιν τριγύρω ἀπ' ἐδῷ. Είσθε πατήρ μακάριος.

— Α! κύριε! . . .

— Είσθε πατήρ Μούσης . . .

— Τὸ λέγει δ κύριος Ζαφειράκης.

— Δὲν ἡμέλησα νὰ ἀναχωρήσω χωρὶς νὰ χαιρετίσω τὴν στέγην ὅπο τὴν δποίαν ἐγεννήθη δ κόρη σας.

— Μεγάλην τιμὴν μοῦ κάμνετε.

— Ολος δ κόσμος θὰ ἔλθῃ, δπως πηγαίνουν εἰς τὸν Αγιον Τάφον οἱ προσκυνηταί.

— Καλὲ τί μοῦ λέτε; ἀλλήσεια;

— Πιστεύσατέ με.

— Εν συντόμῳ κατέπεισα τὸν κ. Βαλλιάν νὰ μ' ἀνοίξῃ αὐτὸς τὴν θύραν τοῦ ιεροῦ, δπερ ἐπεθύρουν νὰ ἐπισκεφθῶ.

— Ιτα ίσα ἀπόψε ἔχομε καλεσμένους μερικοὺς φίλους νὰ ἀκούσουν τὴν Ἐλένην ποὺ θὰ μας διαβάσῃ καινούργια ποιήματα της.

— Εύτυχής θὰ λογισθῶ ἔπει ταῦτα εἰς τόσον ἐπίσημον συναναστροφήν.

— Θά ἔχωρεν καὶ τὸν κύριον Ζεφεράκην καὶ τὸν κύριον ὑψηλάρχη.

— Τιμὴ μου εἶναι νὰ καθίσω μεταξὺ τῶν κυρίων τούτων.

‘Ο κύριος Βελλιᾶς ἀνέβη παρευθὺς ἵνα ἔρωτήσῃ τὴν συνέλευσιν, καὶ θέσῃ εἰς ψηφοφορίαν τὴν παραδοχῆν μου. Μετά τινας δὲ στιγμὰς κατελθὼν μοὶ εἴπεν ὅτι ἐγενόμην δεκτὸς παυψηφεῖ, προσθεῖσις :

— Μόνον ἡ Μοῦσα τὰς παρουσιαὶς νὰ φυνήτε κάππας συγκαταθετικός.

‘Ἐπὶ τούτοις ἐγὼ ἀπεχώρησα εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἵνα ἱερομάσθια πως καὶ καλλωπισθῶ. ‘Αγαπῶ δὲ σημανούστης τῆς δύρδης ὥρας. ἡγουμένου τοῦ κυρίου Βελλιᾶς καὶ παρακολουθοῦντος τοῦ Σταύρου, ὅστις ἐστέναζε καὶ διὰ στεναγμός του ἥδυνατο καὶ λιθίνην καρδίαν νὰ συγκινήσῃ, ἀνέβην θραδέως; τὰς βαθύμιας τοῦ Παρνασοῦ.

[Μετάφρασις].

Π.Ι.Φ.

—— Επειτα τὸ τέλος.

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Ηεριγραφή

τοῦ μαθητικοῦ βίου ἐν Γερμανίᾳ.

Συνέτισται (διὰ στ. 73).

Νυκτεριαὶ συμπλοκαὶ τῷρ φοιτητῶν μετὰ τῆς ἀστυνομίας καὶ τῷρ νυκτοφυλάκων.

Εἰδομεν προηγουμένως ὅτι, ὅταν οἱ φοιτηταὶ ἀποχωρῶσι τοῦ ποτείου, καὶ παρεύονται διὰ τῶν διδῶν καὶ δράμας, παρῇλιθεν ἥδη τὸ μεσονύκτιον, οἱ δὲ κώδωνες τῶν πολυαρθρίμων κωδωνοστακίων τῆς πόλεως ἥχοῦσι τὰς ὥρας τῶν πνευμάτων ἐν τῇ ἡρέμῳ καὶ σούσαρῃ νυκτί. ‘Εκαστος τίμιος πολίτης ὑπνώτει τὴν ὥραν ταύτην ὑπνον ἥδυνομον, βέργχων ἐν τῇ θερμῇ κλίνῃ, μόνον δὲ ἀγρυπνοῦσι ἐμβριθεῖς τινες φιλόσοφοι, ἢ ἀστρονόμοι ἀναγινώσκοντες εἰς τοὺς ἀστέρας, ἢ νυκτοκλόποι εἰς ελθόντες πρὸς λείαν. Κατὰ τὴν ὥραν λοιπὸν ταύτην ἀγρυπνεῖ καὶ πᾶσα ἡ μπὸ τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως ὑπάκουουσα ἔνοπλος δύναμις τῶν ἀστυνομικῶν καλητήρων καὶ τῶν νυκτοφυλάκων, περιπολοῦσα ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ἀγρυπνοῦσα μὲν Ἀργού δημοτα τὴν τῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας πάστης κοιμωμένης ψυχῆς. Νυκτεριοὶ ἀστυνομικοὶ κλητῆρει! Οἶκι ἀναγυνήσεις ἐγίρονται διὰ τοῦ ὄνδρου τοῦ Ζεφεράκην. Τί ἐγένετο τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τὸ πολωνικὸν κράνος, ἀφ' οὐδὲν αἱ ῥάβδοι τῶν φοιτητῶν ἐξήγαγον ἀλλοτε ἥχους, ὡσεὶ τυμπάνων κρουούμενων ὑπὸ τυμπανοπλήκτων; Ἄφ' ης ἀντηλλάγη τὸ κράνος τοῦτο

διὰ τῆς δέειας καὶ ὡς δορὰ ἐγγέλους λείας περικεφαλαίας, πόστον δὲν ἀπώλεσεν δὲ καλητὴρ τῆς ἀρχαίας ποιήσεως. Έάν δὲ παρέμεινε χροιά τις ἁρμαντικότητος εἰς τὴν φυλάττουσαν τὴν νύκτα δύναμιν, εὑρίσκουμεν ταύτην εἰς τοὺς νυκτοφύλακας. Κοῖνα μόνον διτινὶς διτινὶς οὗτοι δὲν εὔρουν εἰςτε τὸν ἄξιον δύναμιν τῶν. ‘Ο ποιητὴς Körner παρέδωκεν εἰς τοὺς αἰωνικὰς νυκτοφύλακά τινα, ὃ Zschokke ἔκαμεν ἥρωα ἓνα αὐτῶν ἐν τινι ἴστορήματι, ἀλλὰ τὸν λαμπρὸν, τὸν κάλλιστον τῶν νυκτοφυλάκων, δσους φωτίζει ποτὲ ἡ γερμανικὴ σελήνη, δὲν ἥδυνομένησαν μέχρι τοῦδε νὰ ὑμνήσωσιν ἐν ποιήσει οἱ καθ' ἡμᾶς πεζοὶ καὶ ἔηροι χρόνοι. Ἀλλ' ἔσται ἥμαρ ὅτε οἱ μεταγενέστεροι θέλουσι διεξάσει τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως διὰ τὴν εἰσαγωγὴν σώματος τοιούτου πλήρους ποιητικῆς ὑλῆς. ‘Οταν δὲ ἡ ἴσοπειδωτικὴ δύναμις τῶν χρόνων τοῦ μέλλοντος ἀφιερέσθη τὴν ὁρμαντικότητα τεμάχιον πρὸς τεμάχιον, δταν διὰ τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν αἱ μικραὶ δάπτοριαι ἀναλάθωσι τὴν νυκτερινὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ταύτης τῶν Μουσῶν παρὰ τὸν Μοῖνον. Ἔργον ὅπερ ἔχουσιν ἥδη πρὸ πολλοῦ ἀναλάθει, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς 10 ὥρας τῆς νυκτὸς, τότε ἡ παράδοσις καὶ οἱ μῦθοι θὰ παραστήσωσι τοὺς νυκτοφύλακας τοῦ Βυρτσούργου οἷον γίγαντας τινας καὶ δράκοντας, οἷον βρυκόλακας καὶ δσα ποικιτα νύκτια διηγείται ἥμεν ἡ σύγχρονος μυθολογία.

‘Ο νυκτοφύλακες εἶναι ὅπως αἱ νυκτερίδες καὶ αἱ γλαυκες δραπτὸς μόνον τὴν νύκτα, καθόσον τὴν ἥμέραν ἐργάζεται εἰρηνικῶς καὶ ταλαιπώρως ἐν τῷ ἰδίῳ ἐργαστηρὶώ ὡς δέσποτης, ὑποδηματοποιὸς, σιδηρούργος ἢ ἄλλο τι τοιοιοῦτον. ‘Οταν δὲ τὸ σκότος καλύψῃ τὰ πάντα καὶ οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν προσκαλῶσι βραδέως καὶ χαρούσσουν τοὺς κατοίκους τῆς καθολικῆς παύτης πόλεως εἰς ἑσπερινὴν προσευχὴν, ἐγίρεται δὲ νυκτοφύλακες ἀπὸ τῆς δραπτικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, ὅπως ὁ Κιγκινάτος ἀπὸ τοῦ ἀρότρου, ἀποθέτει τὰ ἐργατικὰ ἐνδύματα, περιβάλλει τὰ ἴσχυρὰ καὶ εὔτονα αὐτοῦ μέλη διὰ στρατιωτικοῦ μανδύου. ζώνυνται διὰ ζώνης, φερούσης ἀνηρτημένην κερατοειδῆ σάλπιγγα, θέτει τὴν καλύπτραν ἐπὶ τῆς ἴπποτικῆς κεφαλῆς καὶ λαμβάνει εἰς χειρας τὸ ἀκόντιον, ἥτοι δόπιαλον ἵνανον πάχους καὶ δυνάμεως. Οὕτω παρακενευαθεῖς καὶ προσιτιθανόμενος δεινὴν μάχην μετὰ τῶν σπουδασῶν προσέρχεται πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, φέρουσαν μεγαλοκέρχιλον ἔχνθότριχα χονδροειδῆ παιδία ἐπὶ τῆς ἀγκάλης, καὶ ἀπογιαρετᾶς αὐτὴν τουφεράτατα ὅπως δὲ Ευτωρ τὸν Ἀνδρομάχην. ‘Οπως δὲ κατὰ τὴν μακαρίαν ἐθνοφυλακὴν (δὲν ἔννοιω τὴν ἐλλάδη, ἀλλὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ) οἱ δάπτοριαι καὶ παντοπόλαις ἐγίνοντο στρατηγοὶ καὶ ἥρωες εὐθὺς ἂμα τὸ ξερός ζώνυμενοι, οὗτοι ἐμψυχοὶ καὶ τὸν ἥμέτερον δάπτην ἡ γαλ-